

Auca d'Emili Vilanova (1840-1905)

Un escriptor costumista que no pots perdre de vista

1. Neix i veu la llum primera al barri de la Ribera.
2. De família benestant, llegeix mentre es va fent gran.
3. Sa mare, un cop se'ns casa, és la mestressa de casa.
4. Mentre el pare que no es cansa és un bon mestre de dansa
5. i constructor d'envelats, decorats per tots costats.
6. Negoci que ell seguirà per poder guanyar-se el pa.
7. Al carrer d'Escudellers, amb en Soler i uns quants més,
8. d'ideal republicà, es fa un tip de dissertar.
9. Com també ho fa al Cafè Nou. Li agrada l'enrenou,
10. el debat i el guirigall que fan gent com l'Almirall.
11. Per això a 'Un tros de paper' s'apunta com el primer.
12. Amb la ploma, també brilla quan publica a 'La Pubilla',
13. o en revistes més petites com pot ser 'Lo mestre Tites,
14. i fins en 'Lo Somatent', diari de Reus, potent.
15. Vilanova sense fums treu articles de costums,
16. en llengua col·loquial, d'escenes del món real
17. i de la menestralia que descriu i parodia.
18. Per passar una bella estona, el llegeix mig Barcelona.
19. Mil vuit-cents seixanta-vuit. Com si tingués un descuit
20. renuncia a publicar fins que l'Àngel Guimerà
21. el du a «La Renaixença». Vilanova recomença.
22. I fins de la «Il·lustració Catalana» és escriptor.
23. Llavors treu un llibre gros que titula «Del meu tros»,
24. fet de quadres costumistes ja publicats en revistes.
25. Al cap de poc fa un gran pas amb els «Quadres Populars»,
26. «Escenes barcelonines» que captiven les retines;
27. «Gent de casa» i anar fent..., com és «Plorant i rient»
28. i algun altre que no dic per no fer més embolic,
29. amb què salva de l'oblit tot allò que deixa escrit.
30. En total set grans volums de bells quadres de costums,
31. que l'Yxart i en Sardà saben bé apreciar,
32. com també, i a parts i guals, el jurat dels Jocs Florals
33. d'on en surt victoriós en prosa el vuitanta-dos.
34. I així que una prosa rica Pin Soler li escenifica,
35. que és «Les bodes d'en Cirilo», Vilanova diu 'm'hi enfilo'.
36. I es posa a escriure sainets que molts aplaudeixen drets.
37. «Qui... compra maduixes?» fa, i «L'ase de l'hortolà»,
38. «Los moros contrapuntats», tot un joc de disbarats.
39. «Colometa, la gitana», amb què torna a fer diana.
40. Com la farà amb la novel·la «Tristeteta» que té tela.
41. El modernisme s'imposa i com que no vol fer nosa
42. es retira tot senyor, sabent-se conservador
43. del llenguatge genuí del parlar barceloní
44. que ha sabut mantenir viu, graciós i expressiu,
45. amb un toc sentimental, de valor documental.
46. Sols per això els seus escrits mereixen ser rellegits.
47. Són del millor del Vuit-cents. Així ho dic, tal com ho sents.
48. L'any 1905 morí. Ho haurem de deixar aquí.

Joan Vilamala, 2024